

Rolkó Zoltán¹

HELIKOPTER ALEGYSÉGEK GYAKORLATAI²

A helikopter alegységek kiképzésének legfontosabb eseményei a különböző szintű és típusú gyakorlatok. Ahhoz, hogy e gyakorlatokat az alegység feladataihoz, felépítéséhez, eszközeihez lehessen szabni, meg kell ismerni azokat a körülményeket, melyek az alegység tulajdonságait befolyásolhatják. A gyakorlatoknak le kell fedniük az alegység alaprendeltetésből fakadó feladataiból következő részfeladatok összes lehetséges aspektusát, ezen kívül biztosítaniuk kell a lehető legrealisztikusabb körülményeket a gyakorlásokhoz, olyanokat, melyekkel az alegység várhatóan találkozni fog a műveletei során, figyelembe véve a környezeti, a műveleti, a szövetségesi szempontokat egyaránt.

TRAINING EXERCISES OF HELICOPTER UNITS

The most significant events of the helicopter unit's training are the training exercises. In order to be able to tailor these exercises to the helicopter units mission, organization and equipment, the commanders have to clarify, the circumstances which can influence the unit's features. The training exercises have to cover the whole range of the unit's mission essential task list, and also have to provide the most realistic circumstances for the training, the circumstances which will be met by the unit fulfilling its mission, regardless they are mission oriented, or environmental factors, or influenced by coalition members.

BEVEZETÉS

A helikopter alegységek által végrehajtott gyakorlatok, gyakorlások valamennyi területen segítik a parancsnokokat, hogy fejleszthessék, fenntarthassák és értékelhessék az alegység azon képességeit, amelyek meghatározzák az alegység hadrafoghatóságát, valamint alkalmazhatóságát különböző körülmények között. A gyakorlatok célja elsősorban az alegység felkészítése a harci, a harci támogató³ és a harci kiszolgáló támogató⁴ feladatok végrehajtására. Ahhoz, hogy az alegységet megfelelő módon fel lehessen készíteni e feladatokra, különböző típusú gyakorlatokat kell szervezni, az egyszerűtől az összetettig, a költségkímélőtől a nagy anyagi-technikai igényűig, valamint a szimulációtól a gyakorlati végrehajtásig.

HELIKOPTER ALEGYSÉGEK SZÁMÁRA TERVEZHETŐ GYAKORLATOK, GYAKORLÁSOK TÍPUSAI

A helikopter alegységek egésze, részei, elemei számára gyakorlatok, gyakorlások egész sora áll rendelkezésre ahhoz, hogy az alaprendeltetésből fakadó feladatokhoz szükséges képességeket azonosítani, gyakoroltatni, az azokban való jártasságot fenntartani, valamint azokat ér-

¹ Rolkó Zoltán alezredes, MH 86. Szolnok Helikopter Bázis mb. bázisparancsnok helyettes, rolko.zoltan@gmail.com, rolko.zoltan@hm.gov.hu

² Lektorálta: Dr. habil Krajnc Zoltán mk. alezredes, egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, krajnc.zoltan@uni.nke.hu

³ Harci támogató műveletek – Combat Support Operations: a továbbiakban CS

⁴ Harci Kiszolgáló Támogató műveletek – Combat Service Support Operations: a továbbiakban CSS

tékelni lehessen. Az alábbiakban meghatározásra kerülnek az alapvető gyakorlattípusok, melyek lefedik a helikopter alegységek számára lehetővé teszik az alaprendeltetésre való készenlét elérését és fenntartását.

Terepen levezetett alegység repülő-harcászati gyakorlat

Magas költségű gyakorlat, amely során az alegység terepen, szimulált harctéri körülmények között tevékenykedik. Alapvetően az alegység vezetési és irányítási rendszerét teszi próbára, az alegység vagy kötelék elemeinek valós és/vagy szimulált ellenséges erővel szembeni tevékenysége során. Lehetővé teszi az alegység harci, CS és CSS feladatra való kiképzését, emellett a szituációs gyakorlatok során begyakorolt feladatok végrehajtását. Tervezése során törekedni kell arra, hogy a gyakorlat felölelje a harc feladatok végrehajtásához alapvető feladatok⁵ teljes spektrumát. E gyakorlat nevezhető a helikopter alegység önállóan végrehajtott legösszetettebb gyakorlatának. Végrehajtása során olyan incidensek és események sorozatát kell létrehozni, ami a legjobban megfelel az alegység várható feladataiból származó követelményeknek. A Gyakorlattervezői Útmutató⁶ e gyakorlattípust a Kiképzési Terepgyakorlat, Alegység Összekovácsolási Gyakorlat⁷ kategóriába sorolja.

Szituációs gyakorlat

A szituációs gyakorlat a METL egy bizonyos feladatával összefüggő gyakorlat. Végrehajtása során egy kötelék, vagy szakterület feladatai, vagy összefüggő feladatsorai kerülnek begyakorlásra. Annak megfelelően, hogy a gyakorlat egy tevékenységforma begyakorlására épül, pontosan meghatározott kiindulási és végpontok jellemzik, amelyek a harci, a CS, vagy a CSS műveletek egy kiragadott részletét képviselik. A szituációs gyakorlatokat tetszés szerinti sorrendben, és számban végre lehet hajtani, a parancsnok elhatározása szerint. E gyakorlattípus nem szerepel a Gyakorlattervezési Útmutatóban, az amerikai katonai terminológia Situational Training Exercise⁸ néven ismeri.

Összhaderőnemi, éleslövészettel egybekötött gyakorlat

Magas költségvetésű és magas anyagi-technikai forrásigényű gyakorlat, amely során a résztvevő kötelékek terepen manővereznek, valamint saját szervezetszerű fegyverzetükkel, vagy tűztámogató eszközökkel éleslövészetet hajtanak végre. E gyakorlattípus integrálja leginkább az összhaderőnemi harci, CS és CSS műveleteket, a vezetési és irányítási rendszer próbája mellett elsősorban az alegységek közötti együttműködés gyakorlására szolgál. A Gyakorlattervezési Útmutató az Összhaderőnemi Gyakorlatok⁹ egyik fajtájaként, az amerikai katonai terminológia Combined Arms Live Firing Exercise¹⁰ néven ismeri.

⁵ Harctevékenység végrehajtásához alapvető feladatok – Mission Essential Task List: a továbbiakban METL

⁶ 851/421 Gyakorlattervezői Útmutató (Segédlet) (HM 71/1999 (HK 24)); Honvéd Vezérkar Hadművelési Főcsoportfőnökség, Kiképzési Csoportfőnökség kiadványa 2000

⁷ Kiképzési Terepgyakorlat, Alegység Összekovácsolási Gyakorlat – Field Training Exercise: a továbbiakban FTX

⁸ Situational Training Exercise: a továbbiakban STX

⁹ Összhaderőnemi Gyakorlat – Joint Exercise: a továbbiakban JOINTEX

¹⁰ Combined Arms Live Firing Exercise: a továbbiakban CALFLEX

Számítógépekkel támogatott gyakorlat¹¹

Alapvetően törzsvezetési gyakorlat levezetésére szolgál, mely során a számítógépek kezelői szimulálják az erők tevékenységét. A Gyakorlattervezési Útmutató és az amerikai katonai terminológia azonos kifejezést használ a gyakorlat meghatározására.

Parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat terepen

Célja alapvetően a vezetés irányítás gyakorlása és ellenőrzése valós körülmények között, csökkentett személyi és/vagy technikai állomány bevonásával, azonban törzs, a harcoló, a CS és CSS elemek mindegyike alkalmazásra kerül, ha nem is teljes létszámban. Például a helikopter rajparancsnok a repülőeszközben ülve képviseli a teljes köteléket. E gyakorlattípus alkalmazható az FTX helyett, amennyiben különböző tényezők (időjárás, manőverezési problémák) megakadályozzák annak végrehajtását, illetve a hangsúly a törzs gyakoroltatásán van. Előnye, hogy kisebb anyagi ráfordítással, anyagok, technika és személyi állomány mozgatásával is létrehozhatók a törzs számára lényeges valós adatok a harctevékenység nyomon követéséhez. A gyakorlatot a Gyakorlattervezési Útmutató és az amerikai katonai terminológia is Command Field Exercise¹² megnevezéssel sorolja be.

Kommunikációs gyakorlat

Alacsony költségvetésű gyakorlat, amelynek elsődleges célja a kommunikációs rendszerek harcászati technika lehetőségeinek felmérése, a kezelők, a törzsek és a vezetők gyakoroltatása és kiképzettségi szintjének felmérése. A kommunikációs gyakorlat során alapvető követelmény a híradásra vonatkozó utasítások¹³ szabályos alkalmazása alkalmazását, a kommunikációs rendszerek kiépítése és üzemeltetése, valamint a rádiófegyelem betartása. E gyakorlattípust a Gyakorlattervezési Útmutató Híradó Gyakorlat¹⁴, az amerikai katonai terminológia Communications Exercise¹⁵ néven tartja nyilván.

Parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat

Alacsony költségvetésű gyakorlat, kitelepülés nélkül, akár a helyőrségekben, a résztvevő parancsnokságok között lehet lefolytatni, az alájátszó erők csupán szimulálásra kerülnek. A végrehajtás során fel kell állítani az alegységek vezetési pontjait a szükséges kommunikációs eszközökkel együtt. A parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat elsődleges célja a törzs gyakoroltatása a számítások/tervek/parancsok elkészítése és továbbítása területein, a vezetési pont állományának összekovácsolása a vezetési pont működtetése valamint kommunikációs eszközök telepítése és alkalmazása terén. E gyakorlattípust a Gyakorlattervezési Útmutató, valamint az amerikai katonai terminológia egyaránt Command Post Exercise¹⁶ néven ismeri.

---

¹¹ Számítógépekkel támogatott gyakorlat – Computer Assisted Exercise: a továbbiakban CAX

¹² Command Field Exercise: a továbbiakban CFX

¹³ Híradásra vonatkozó utasítások – Signal Operating Instructions: a továbbiakban SOI

¹⁴ Híradó Gyakorlat – Signal Exercise: a továbbiakban SIGEX

¹⁵ Communications Exercise: a továbbiakban COMEX

¹⁶ Command Post Exercise: a továbbiakban CPX

Áttelepülési gyakorlat

Célja a helikopter alegység törzs gyakoroltatása az áttelepülések megtervezésében, valamint a személyi állomány, és a CSS elemek kiképzése az áttelepülés végrehajtására. Magába foglalja az áttelepülés megtervezését, a felkészülést, a békehelyőrség elhagyását a rendelkezésre álló módszerekkel és eszközökkel, a gyülekezési körlet elfoglalását, megalakítását, az ellátás, a híradás és a biztosítás megszervezését, a leszállóhelyek előkészítését, elfoglalását és a működés megszervezését, valamint a gyülekezési körlet elhagyását és az eredeti helyzet visszaállítását. E gyakorlattípus nem szerepel a Gyakorlattervezési Útmutatóban, az amerikai katonai terminológia Deployment Exercise¹⁷ néven tartja nyilván.

Döntéshozási gyakorlat

Az alegység parancsnoki állományának helyzetértékelésben, elemzésben és az adatok alapján a megfelelő döntés meghozatalában való jártasságának fenntartására szolgál, magába foglalja a korábbi döntési helyzetek elemzését, és a tapasztalatok feldolgozását. Végrehajtását célszerű számítógépes modellezéssel, és/vagy térképészeti támogatással kombinálni. E gyakorlattípus nem szerepel a Gyakorlattervezési Útmutatóban, az amerikai katonai terminológia Decision Making Exercise¹⁸ néven ismeri.

Azonnali áttelepülési készenlét gyakorlása

A helikopter alegység előre nem látható eseményekre történő reagálási készenlétének felmérésére, gyakoroltatására szolgál, az azonnali áttelepülés megszervezésének és végrehajtásának útján, béke elhelyezési körletből, vagy gyülekezési körletből egyaránt. A gyakorlattípus nem szerepel a Gyakorlattervezési Útmutatóban, az amerikai katonai terminológia Emergency Deployment Readiness Exercise¹⁹ néven ismeri.

Tűzkoordinációs gyakorlat

Ezt a gyakorlatot zászlóalj szintű alkalmi harci kötelék törzse hajthatja végre a helikopter alegység összekötő állományának, és/vagy parancsnoki állományának bevonásával. Célja alapvetően a harccsoport szervezetszerű fegyverzetének, manővereinek, valamint a tűztámogató elemek tűzének integrálása a rendelkezésre álló eszközök, az adott helyzetnek megfelelő, legnagyobb hatékonysággal, illetve a leggazdaságosabban történő alkalmazásának elérése érdekében. Végrehajtható szimulációs térben és valós tevékenységgel egyaránt. A gyakorlattípus nem szerepel a Gyakorlattervezési Útmutatóban, az amerikai katonai terminológia Fire Coordination Exercise²⁰ néven tartja nyilván.

Logisztikai koordinációs gyakorlat

Kiemelt jelentőséggel bíró gyakorlattípus olyan helikopter alegységek számára, melyek nem rendelkeznek szervezetszerű logisztikai elemekkel. Az alegység törzse, illetve a vezényelt ös-

¹⁷ Deployment Exercise: a továbbiakban DEPEX

¹⁸ Decision Making Exercise: a továbbiakban DMX

¹⁹ Emergency Deployment Readiness Exercise: a továbbiakban EDREX

²⁰ Fire Coordination Exercise: a továbbiakban FCX

szekítő állomány összekovácsolására szolgál, az ellátási, szállítási, egészségügyi, mozgósítási, személyi utánpótlási, valamint a veszteség kezelési eljárások végrehajtása során. Másodlagos célja az alegység, a CSS elemek, valamint az előljáró közötti információáramlás hatékonyabbá tétele. A Gyakorlattervezési Útmutató szerint a Logisztikai Gyakorlatok²¹ egyik fajtájaként értelmezhető, az amerikai rendszerben a Logistics Coordination Exercise²² megnevezést viseli.

Éleslövészeti gyakorlat

Célja a harcoló, és a CS alegységek és kötelékek gyakoroltatása a tűz és a manőverek végrehajtása útján valós körülmények között. A gyakorlattípus nem szerepel a Gyakorlattervezési Útmutatóban, az amerikai katonai terminológia Live Firing Exercise²³ néven tartja nyilván.

Logisztikai gyakorlat

A LOGEX során a helikopter alegység harci kiszolgáló támogatási rendszerének harctéri működésére kell helyezni a hangsúlyt.

Térképgyakorlat

Elsősorban a parancsnokok és az alegységtörzsek gyakoroltatására szolgál, a harcászati helyzetet térképen, vagy terepasztalon megjelenítve. Lehetővé teszi a törzs költséghatékony kiképzését szimulált körülmények között a feladatok megtervezésére, koordinálására és végrehajtására. E gyakorlattípust a Gyakorlattervezési Útmutató, valamint az amerikai katonai terminológia egyaránt Map Exercise²⁴ néven ismeri.

Mozgósítási gyakorlat

A mozgósítási és feltöltési gyakorlatokat a helikopter alegység egy magasabb szintű gyakorlat részeként hajthat végre. Célja a tartalékos állomány fogadásával, felszerelésével, kiképzésével, valamint az aktív állománnyal történő összekovácsolásával kapcsolatos eljárások begyakorlása, magába foglalhatja az erők tényleges mozgatását a kijelölt gyülekezési körletekbe. E gyakorlattípust a Gyakorlattervezési Útmutató, valamint az amerikai katonai terminológia egyaránt Mobility Exercise²⁵ néven ismeri.

Törzsgyakorlás

Az elsődleges és speciális törzscsoportok harcfeladatokra való felkészülését (harcálláspontok, vezetési pontok és részlegek kialakítása), valamint az ezekhez szükséges felkészülési tervek kidolgozását segíti elő. között. A gyakorlattípus nem szerepel a Gyakorlattervezési Útmutatóban, az amerikai katonai terminológia Staff Exercise²⁶ néven tartja nyilván.

---

²¹ Logisztikai Gyakorlat – Logistic Exercise: a továbbiakban LOGEX

²² Logistics Coordination Exercise: a továbbiakban LCX

²³ Live Firing Exercise: a továbbiakban LFX

²⁴ Map Exercise: a továbbiakban MAPEX

²⁵ Mobility Exercise: a továbbiakban MOBEX

²⁶ Staff Exercise: a továbbiakban STAFFEX

A HARCHELIKOPTER ZÁSZLÓLALJ LEGJELLEMZŐBB SZITUÁCIÓS GYAKORLATA

A gyakorlatok típusainak felsorolás után szükséges azok belső tartalmának ismerete. A gyakorlatok sokrétősége miatt egy cikk keretében nem lehetséges az összes lehetséges forgatókönyv kidolgozása, azonban egy tipikus és alapvető szituációs gyakorlat elemzésével betekintést kaphatunk azon tényezőkre, melyek alapvetően szükségesek a kiképzés hatékony tervezéséhez.

STX-1, előre tervezett támadás

A gyakorlat célja

Ez az STX a megnevezéséből adódóan az alegység, vagy kötelék előre tervezett támadásra történő felkészítésére szolgál. Az alegység vagy kötelék megtervezi és végrehajtja a támadást, reagál az ellenséges tevékenységre, a helyzet megváltozásaira, majd folytatja a támadást. A gyakorlat másodlagos célja, az alegység Állandó Működési Eljárásainak²⁷ tesztelése és fejlesztése.

Az alegység vezető állományának felkészítése

Az STX végrehajtását megelőzően az alegység parancsnoki állományának készség szinten kell ismernie a velük szemben támasztott feladatokat. Felkészítésük a következőket tartalmazhatja:

- tantermi felkészítés során tanulmányozni kell a támadás végrehajtásának módszereit, szakutasítások és az alegység sop szerint;
- a gyakorlat végrehajtási körzetének térképen történő tanulmányozása;
- terepasztal gyakorlat során szimulálni kell a támadás végrehajtását;
- a hangsúlyt az ellenséges erők képességeire, az aktív és passzív védelmi eljárásokra, mozgási technikákra, vizuális jelzésekre, harcérintkezést követő újjászerveződésre, a kockázati tényezők kezelésére és a biztonságra kell helyezni.

A harc feladat ellenségre, a saját erőkre, a terepre és időjárásra, és az időre vonatkozó körülményeinek²⁸ figyelembe vételével meg kell tervezni a támadást METT-T alapján tervet kell kidolgozni, amely során a következőket kell figyelembe venni:

- milyen nagyságú terület áll rendelkezésre, mennyi időbe telik az alegység részére a az előre tervezett támadás végrehajtása;
- mekkora egy esetleges földi, légi- vagy ABV támadás valószínűsége;
- milyen hatással lehet a rossz időjárás a végrehajtásra;
- milyen a személyi állomány és az eszközök állapota;
- mennyi helikopter szükséges a végrehajtáshoz;
- mennyi üzemképes eszköz áll rendelkezésre;
- milyen függesztési változat szükséges;
- hány gépszemélyzet szükséges a feladat végrehajtásához;
- melyek a támogató egységekkel szemben támasztott követelmények;
- milyen felderítési adatok állnak rendelkezésre a tervezés során;

²⁷ Állandó Működési Eljárások – Standing Operating Procedures: a továbbiakban SOP

²⁸ A harc feladat ellenségre, a saját erőkre, a terepre és időjárásra, és az időre vonatkozó körülményei – Mission, Enemy, Terrain and Weather, Troops available and Time: a továbbiakban METT-T

- szükségesek-e támogató tűzcsapások;
- melyek a harci kutató-mentő és a kényszerszállt gépek/személyzetek mentésére kijelölt egységek utasításai;
- mennyi idő szükséges az felkészülésre és a támadás végrehajtására;
- mennyi idő áll rendelkezésre a tervezéshez.

A gyakorlat bonyolultsági fokának növelése

Miután az alegység alapszinten bizonyította felkészültségét az előre tervezett támadás végrehajtására, illetve a parancsnokok, a törzs és a gépszemélyzetek ismerik teendőikre, a gyakorlatot bonyolultsági fokát – az alábbi lehetőségek felhasználásával – növelni lehet:

- ellenerő alkalmazása, és tevékenységének fokozása;
- éjszaka végrehajtott műveletek;
- ABV szennyezett területen történő működés.

A gyakorlatot az alegység kiképzési szintjének megfelelően kell tervezni. Az alegység fejlődésével arányban a támadó feladat a komplexálható a következőkkel:

- ellenséges légvédelmi eszközök tevékenysége,
- kényszerszállt gépszemélyzet azonnali mentése, és/vagy menekülés és kitérés;
- vezető beosztású személy szimulált elvesztése (végrehajtás előtt vagy alatt).
- működés rádiótechnikai, vagy egyéb zavarás mellett.
- útvonal megváltoztatása/feladat módosítása.

Miután az alegység bizonyította, hogy kész az STX-1 végrehajtására, a gyakorlatot a repülőharcászati gyakorlat részeként is tervezni lehet.

Az STX-1 általános helyzete

Az alegység a gyülekezési körletben tartózkodik. Az előljáró megtervezett támadás végrehajtására adott parancsot.

Az STX-1 végrehajtása

A következő táblázat tartalmazza az előre tervezett támadás végrehajtásának rendjét, nagybani időszámvetéssel:

Esemény	Tevékenység	Szükséges időintervallum
1	Az alegység megkapja a harcparancsot a feladat végrehajtására.	1 óra
2	Az alegységtörzs elkészíti a terveket és kiadja a parancsot a köteléknek, az előre tervezett támadás végrehajtására.	2-4 óra (a feladat bonyolultságától függően)
3	A kötelék a harcparancs alapján megtervezi és összehangolja a művelet egyes részfeladatait.	2.5 óra (a feladat bonyolultságától függően)
4	A kötelékparancsnokok meghatározzák a feladatokat a gépszemélyzetek részére.	1 óra
5	A kötelék végrehajtja az előre tervezett támadást.	2-4 óra (a feladat bonyolultságától és a távolságtól függően)
6	Alegység és/vagy kötelék szintű értékelések végrehajtása.	1.5 óra
7	A kötelék ismételt feladatra történő készenlétének elérése.	SOP szerint
		Összesen: 12 óra

1. táblázat Az STX-1 végrehajtása

Amennyiben a gyakorlat jelentős részét éjjel, korlátozott látási viszonyok, vagy ABV viszonyok között hajtják végre, az időintervallumokat meg kell növelni.

Az STX-1 értékelése

A gyakorlatok objektív értékelése, a következtetések és tanulságok levonása kiemelt jelentőséggel bír az alegység fejlődése, a hadrafoghatósági szint növelése szempontjából. Az objektivitáshoz viszont szükséges azon értékelési szempontok meghatározása, melyek lehetővé teszik a kritikus faktorok azonosítását és súlyozását. Az értékelés sikerességének tudható be az eljárások helyes irányba történő módosítása, fejlesztése, a kockázati tényezők kiküszöbölése, valamint a szükséges erőforrások meghatározása. A következő felsorolás segítséget nyújt az előre tervezett támadás végrehajtásához, valamint részletes értékeléséhez:

- alegységszintű műveletek vezetése és irányítása;
- a törzs tevékenységének irányítása;
- a törzs tagjainak tevékenysége;
- műveleti biztonsági²⁹ eljárások alkalmazása;
- a helikopterek önvédelmi berendezéseinek alkalmazása;
- kényszerszállt személyzetek kiemelésére irányuló műveletek összehangolása;
- tűztámogatás összehangolása;
- a repülésbiztonsági eljárások alkalmazása;
- felderítési információk kezelése;
- manőverek megtervezése, összehangolása és irányítása;
- alegység vezetési pont felállítása és működtetése;
- az alegység repüléseinek integrálása a hadszíntéri légi vezetés-irányítási rendszerbe³⁰;
- jelentések az eszközök készenléti állapotáról;
- gépjárművek és eszközök álcázása;
- előre tervezett támadás végrehajtása;
- a légtérhasználati rendszabályok³¹ betartása;
- harcászati menet végrehajtása;
- saját erők véletlen megsemmisítése elleni óvintézkedések végrehajtása;
- információk jelentése;
- tevékenység a várakozási körletekben, légterekben;
- passzív légvédelmi eljárások alkalmazása;
- tevékenység találkozó harc esetén;
- a fontos pontok vonalak átrepülése;
- tevékenység az előretolt utántöltő és újrafegyverző pontokon³²;
- híradó, vezetés-irányítási és informatikai rendszer³³ megtervezése és üzemeltetése.

²⁹ Műveleti biztonság – Operations Security: a továbbiakban OPSEC

³⁰ Hadszíntéri légi vezetés-irányítási rendszer – Army Airspace Command and Control System: a továbbiakban A2C2

³¹ Légtérhasználati rendszabályok: Airspace Control Measures: a továbbiakban ACM

³² Előretolt utántöltő és újrafegyverző pont – Forward Arming and Refueling Point: a továbbiakban FARP

³³ Híradó, vezetés-irányítási és informatikai rendszer – Command Control Communications & Computers: a továbbiakban C4

ÖSSZEGZÉS

A helikopter alegységek gyakorlatainak összeállításánál, tervezésénél, értékelésénél messze-menően figyelembe kell venni azokat a sajátosságokat, melyek meghatározóak az alegység harctevékenységének sikere érdekében. A gyakorlatok révén közelíthetjük a békekiképzést a valós körülményekhez, melyekkel az alegység a műveletek során találkozni fog. A gyakorlatok segítségére vannak a parancsnokoknak, a hiányosságok azonosításában legyenek azok anyagi-technikai, személyi, vagy kiképzési jellegűek. Minél részletesebben tervezzük és értékeljük gyakorlatainkat, annál több információ birtokába jutunk az alegység képességeiről, és annál kevesebb meglepetés fog érni minket a harcmezőn.

A tanulmány a TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-2011-0001 számú „Kritikus infrastruktúra védelmi kutatások” című pályázat keretében, „Humánvédelem - békeműveleti és veszélyhelyzetkezelési eljárások fejlesztése” kiemelt kutatási terület támogatásával készült.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] 851/421 Gyakorlattervezői Útmutató (Segédlet) (HM 71/1999 (HK 24)), Honvéd Vezérkar Hadműveleti Főcsoportfőnökség, Kiképzési Csoportfőnökség kiadványa 2000;
- [2] AAP-06 (2012) NATO Glossary OF Terms And Definitions (English And French), NATO Standardization Agency (NSA) 2012;
- [3] ARTEP 1-112-MTP Mission Training Plan For The Attack Helicopter Battalion, Headquarters, Department Of The Army, Washington DC, 18 April 2002;
- [4] AFDD 1-2 Air Force Glossary, 9 July 1999;
- [5] Joint Publication 1-02, Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, 8 November 2010.